

*Ірина Мурадханян,
кандидат філологічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*
*Жанна Черська,
кандидат філологічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасний етап розвитку глобалізаційних процесів у суспільстві вимагає підготовки фахівців різних галузей із відповідним рівнем знань іноземної мови, зокрема, і для спеціальності “Дошкільна освіта”. Як відомо, вибудувати ефективний навчальний процес неможливо без рефлексії над ним, яка дозволяє не лише проаналізувати ступінь засвоєності матеріалу, але також вказати на прогалини у знаннях, ступінь зацікавленості матеріалом, ефективність використаних методик тощо. Звісно, зворотний зв'язок – необхідна частина навчального процесу при вивченні будь-якої дисципліни, але при вивченні іноземних мов (у нашому дослідженні англійської та німецької) це особливо актуально, оскільки певні пробіли у знаннях можуть призвести до повного нерозуміння наступного матеріалу.

Проблема осмислення самого процесу викладання останнім часом нерідко привертає увагу науковців, особливо у постковідний час. Утім, більшість з них цікавляться, передусім, питаннями зворотного зв'язку при організації цифрового навчання [1]. Звісно, що при дистанційному навчанні сам зв'язок зі здобувачами вищої освіти може бути утруднений, але при цьому є численні цифрові інструменти, які дозволяють здійснювати рефлексію навчального процесу протягом усього семестру (року). Наприклад, на платформі Moodle, якою зараз користується переважна більшість навчальних закладів України, є форум, і питання, які постають там, як і якість відповідей, обговорення вже може дати багато інформації щодо особливостей сприйняття тем, дискусійних моментів курсу тощо. При звичайному офлайн-викладанні, з одного боку, викладач може краще фіксувати саме рецепцію матеріалу, але водночас у нього нерідко відсутні інструменти «вимірювання» якості навчального процесу. Рятівним шляхом тут є застосування певних методик, які дають можливість провести зворотній зв'язок з можливістю розстановки ключових для нас на даний момент акцентів (розуміння/нерозуміння матеріалу, ступінь зацікавленості темою, доступність викладання тощо). Ми не зупиняємося на тих

формах зворотного зв'язку, які відбуваються протягом кожного заняття з іноземної мови, і є традиційною частиною навчального процесу для студентів спеціальності “Дошкільна освіта”. Безумовно, відповіді студентів, тести, навіть невербальні сигнали під час заняття також дають нам розуміння аудиторії і можуть бути віднесені до зворотного зв'язку, але це є рутинними операціями, і навряд чи потребує окремого обговорення. Розглянемо декілька методик, які спрямовані саме на вивчення й аналіз зворотного зв'язку. Принагідно звернемо увагу на те, що зворотній зв'язок, як зазначає Л. Штохман, може бути основним і допоміжним. “Основний зворотний зв'язок у процесі навчання – це зв'язок, що встановлює рівень початкових та вихідних знань, умінь і навичок. Допоміжний зворотний зв'язок обумовлюється реакцією студентів за опосередкованими ознаками: увагою, швидкістю реакції студентів і т. д.” [2, с. 233]. Відповідно до поставленої мети ми коригуємо поставлені нами запитання.

Однохвилинний відгук. За 1 хвилину студенти повинні написати свої враження від заняття. Надзвичайно важливо, щоб цей відгук, був сформульований саме іноземною мовою, що сприятиме зануренню у мовне середовище та формуванню навичок формулювання оціночних суджень мовою, яка вивчається. Відгук може бути зроблений у довільній формі або за запропонованим планом, як, наприклад, зазначається в автентичних підручниках із англійської [3, 4] та німецької мов [5, 6]. При цьому потрібно підкреслити, що необхідно фіксувати як позитивні, так і негативні враження. Приблизний перелік питань, який можна запропонувати для такого роду відгуку: 1) З якими новими словами Ви сьогодні ознайомилися? 2) Що на занятті було для Вас найбільш (найменш) цікавим? найскладнішим (найпростішим)? 3) Які питання виникали у Вас під час вивчення матеріалу? 4) Що залишилося незрозумілим? 5) Про що Ви хотіли би дізнатися більше? тощо. Різновидом короткого відгуку може бути завдання написати смс (твіт) одногрупнику, який пропустив заняття, де розповісти про найважливіше, що було під час пари.

Океан успіху. Це один з різновидів інфографіки, який дозволяє структурувати процес осмислення вивченого матеріалу як дітьми дошкільного віку, школярами, так і студентами. Тут відбувається своєрідна візуалізація процесу рефлексії, для чого використовується п'ять ключових зображень (акула, айсберг, рятувальний круг, маяк, човен), кожне з яких символізує особливості опанування навчального матеріалу. Акула позначає перешкоди до поставленої мети, айсберг – найскладнішу частину матеріалу, рятувальний круг – засіб, що допомагає досягти успіху в опануванні матеріалу, маяк – дії викладача, які можуть допомогти досягти мети,

човен – допомогу, яку можна отримати від однокласників. У такий спосіб можна аналізувати окремі проблеми або цілі блоки тем. Це працюватиме однаково ефективно, наприклад, якщо ми аналізуємо окремо проблему вивчення нових слів або, наприклад, увесь блок тематичної лексики.

Ключові слова. При використанні цієї методики можна попросити охарактеризувати заняття, використавши, наприклад, 5 слів однієї частини мови. Оптимальний варіант, на наш погляд, складають саме прикметники, які мають яскраво виражений сигнікативний аспект значення. При цьому бажано уточнити, чи мова йде про оцінювання матеріалу, чи про заняття в цілому. Можна ускладнити завдання, запропонувавши написати, наприклад, з лівого боку 5 слів із позитивними конотаціями, а праворуч – 5 слів – із негативною оцінкою. Описані види рефлексій можуть бути застосовані як при аудиторному, так і при дистанційному навчанні (тоді для цього можна використати дошку Padlet).

Однак, це лише деякі з методик зворотного зв'язку, які можна використовувати при вивченні іноземних мов. Їх може бути значно більше, оскільки з цією метою можуть використовуватися інтелект-карти, хмарки слів, численні види інфографік, опитувальники тощо. Зауважимо, що варто проводити подібні бліц-опитування кілька разів під час вивчення курсу, тому що це дозволяє скоригувати методики викладання з орієнтацією на рівень конкретної аудиторії, сприяє досягненню балансу між стандартизацією та індивідуалізацією у навчанні.

Список використаних джерел

1. Олійник Н. Ю. Зворотній зв'язок у електронному навчанні як педагогічна проблема. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2016. № 2. С. 215–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2016_2_18 pdf (дата звернення 3.04.2023)
2. Штохман Л. М. Зворотній зв'язок у практиці викладання іноземної мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2020. Вип. 9 (77). С. 232–234. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2858/2624> (дата звернення 3.04.2023)
3. Antonia Clare, J. Wilson. *Speakout. Intermediate. Students' Book*. Pearson: Longman, 2022. 3d ed. 176 p.
4. Antonia Clare, J. Wilson. *Speakout. Intermediate. Workbook*. Pearson: Longman, 2022. 3d ed. 95 p.
5. *Aspekte NEU 1. Mittelstufe Deutsch B1 plus. Lehrbuch mit DVD*. Ute Koithan u.a. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017. 192 S.
6. *Aspekte NEU 1. Mittelstufe Deutsch B1 plus. Arbeitsbuch mit Audio-CD*. Ute Koithan u.a. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017. 184 S.

**«ІНОЗЕМНА МОВА У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРИ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(6 квітня 2023 року)